

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้ง
ทางการเมือง
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยนิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง

เหตุผล

โดยที่ได้ปรากฏความขัดแย้งทางการเมืองอันเป็นเหตุให้มีการเดินขบวนและชุมนุมประท้วงทางการเมืองของประชาชนตลอดจนมีการกระทำอันใดไม่ว่าจะเป็นการกระทำทางกายภาพหรือการแสดงความคิดเห็นอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรงนับตั้งแต่การชุมนุมประท้วงของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยเมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ การยึดอำนาจรัฐโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๔ และการยึดอำนาจรัฐโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ สืบเนื่องจนถึงปัจจุบัน อันนำไปสู่การกล่าวหาและดำเนินคดีกับประชาชนจำนวนมาก ทั้งนี้เมื่อได้คำนึงว่าบรรดาการกระทำต่าง ๆ ของประชาชนนั้นได้กระทำไปเพื่อแสดงออกซึ่งความคิดเห็นทางการเมืองอันเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน จึงสมควรให้มีการนิรโทษกรรมแก่ประชาชนในกรณีดังกล่าวเพื่อขจัดความขัดแย้งที่ยังคงปรากฏอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ องค์กรในกระบวนการยุติธรรมใช้และตีความการกระทำความผิดแต่เพียงตามองค์ประกอบทางกฎหมาย โดยไม่คำนึงถึงมูลเหตุจูงใจของการกระทำอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง ดังนั้นภายใต้โครงสร้างแห่งระบบกฎหมายปกติตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ จึงไม่สามารถขจัดความขัดแย้งทางการเมืองที่ดำรงอยู่ได้ เพราะการแสดงออกของประชาชนอันมีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองนั้นมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความขัดแย้งทางการเมือง จึงจำเป็นต้องจัดตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำ ความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม เพื่อให้วินิจฉัยกรณีการกระทำความผิดอันผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทาง
การเมือง
พ.ศ. ....

.....
.....
.....

.....
.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยนิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้กระทำความผิดอัน
เนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง

.....
.....
มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้กระทำ
ความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ บรรดาการกระทำใด ๆ ของบุคคลผู้เข้าร่วมเดินขบวนและชุมนุมประท้วงทาง
การเมือง ที่ได้กระทำขึ้นระหว่างวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙ จนถึงวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้
บังคับ ตลอดจนการกระทำใด ๆ ของบุคคลซึ่งไม่ได้เข้าร่วมเดินขบวนและชุมนุมประท้วงทางการเมือง ที่ได้
ได้กระทำขึ้นระหว่างวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙ จนถึงวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ แต่การ
กระทำนั้นมีมูลเหตุเกี่ยวข้อหรือเกี่ยวเนื่องกับความขัดแย้งทางการเมืองอันเป็นความผิดตามประกาศที่
คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมกำหนด หากการกระทำดังกล่าวไม่
ว่าจะเป็นการกระทำทางกายภาพหรือการแสดงความคิดเห็นเป็นความผิดตามกฎหมายอันผู้กระทำได้
กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง ให้ผู้กระทำพ้นจากความผิด และความรับผิดชอบโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้
เท่าที่ไม่ขัดกับพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ

ประกาศของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด
การกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๓ มิให้บรรดาการกระทำดังต่อไปนี้ได้รับการนิโทษกรรม

(๑) การกระทำของบรรดาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงตลอดจนการสลายการชุมนุม ไม่ว่าจะได้กระทำการในฐานะเป็นผู้สั่งการหรือผู้ปฏิบัติการ และไม่ว่าจะกระทำในขั้นตอนใด ๆ อันเป็นการกระทำเกินสมควรแก่เหตุ

(๒) การกระทำความผิดต่อชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญา เว้นแต่เป็นการกระทำโดยประมาท

(๓) การกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๓ บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับบุคคลที่เป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนในความผิดนั้น

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิโทษกรรมอันประกอบด้วยกรรมการจำนวน ๙ คน ซึ่งประธานรัฐสภาเป็นผู้แต่งตั้งจากบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธานกรรมการ

(๒) ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) บุคคลซึ่งได้รับเลือกโดยคณะรัฐมนตรี จำนวน ๑ คน

(๔) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๒ คน โดยต้องมาจากพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดของพรรคดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีจำนวน ๑ คน และต้องมาจากพรรคการเมืองที่จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดของพรรคมากที่สุดซึ่งมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีจำนวน ๑ คน

(๕) ผู้พิพากษาหรืออดีตผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวน ๑ คน

(๖) ตุลาการหรืออดีตตุลาการในศาลปกครองซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๑ คน

(๗) พนักงานอัยการหรืออดีตพนักงานอัยการซึ่งได้รับเลือกโดยคณะกรรมการอัยการ จำนวน ๑ คน

(๘) เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ให้ดำเนินการเลือกกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิโทษกรรมตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติมีผลใช้บังคับ

ในกรณีที่มีกฎหมายห้ามมิให้บุคคลใดดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการหรือห้ามการปฏิบัติหน้าที่อื่นใดในการดำรงตำแหน่ง มิให้นำกฎหมายนั้นมาใช้บังคับแก่การได้รับเลือกและการปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิโทษกรรม

การพ้นจากตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎรในกรณีกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำ ความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมตามวรรคหนึ่ง (๑) หรือการพ้นจากตำแหน่งผู้นำฝ่ายค้านในสภา ผู้แทนราษฎรในกรณีกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำ ความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมตามวรรคหนึ่ง (๒) หรือการพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในกรณีกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำ ความผิดเพื่อ การนิรโทษกรรมตามวรรคหนึ่ง (๑) (๒) และ (๔) หรือการพ้นจากตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมใน กรณีกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำ ความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมที่ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง (๕) หรือ การพ้นจากตำแหน่งตุลาการในศาลปกครองในกรณีกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำ ความผิดเพื่อการ นิรโทษกรรมที่ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง (๖) หรือการพ้นจากตำแหน่งพนักงานอัยการในกรณีกรรมการ วินิจฉัยชี้ขาดการกระทำ ความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมที่ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง (๗) ไม่เป็นเหตุให้การ ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำ ความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมสิ้นสุดลง

ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรรับผิดชอบงานด้านธุรการของคณะกรรมการ วินิจฉัยชี้ขาดการกระทำ ความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม และปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ ขาดการกระทำ ความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมมอบหมาย

มาตรา ๖ ในกรณีที่ประธานกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำ ความผิดเพื่อการนิรโทษ กรรมหรือกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำ ความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมพ้นจากตำแหน่ง ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำ ความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมซึ่ง ได้รับเลือกโดยคณะรัฐมนตรี ให้ดำเนินการตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๓) ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับ จากวันที่พ้นจากตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำ ความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมซึ่ง ได้รับเลือกโดยที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำเนินการตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๔) ให้แล้วเสร็จภายใน สามสิบวันนับจากวันที่พ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่เป็นกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำ ความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมซึ่ง ได้รับเลือกจากผู้พิพากษาหรืออดีตผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ให้ดำเนินการ ตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๕) ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับจากวันที่พ้นจากตำแหน่ง

(๔) ในกรณีที่เป็นกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำ ความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมซึ่ง ได้รับเลือกจากตุลาการหรืออดีตตุลาการในศาลปกครองโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ให้ดำเนินการตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๖) ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับจากวันที่พ้นจากตำแหน่ง

(๕) ในกรณีที่เป็นกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำ ความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมซึ่ง ได้รับเลือกจากพนักงานอัยการหรืออดีตพนักงานอัยการโดยคณะกรรมการอัยการ ให้ดำเนินการตาม มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๗) ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับจากวันที่พ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่ประธานกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำ ความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมหรือ กรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำ ความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมพ้นจากตำแหน่ง ให้คณะกรรมการ

วินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามคน

มาตรา ๗ คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) วินิจฉัยการกระทำความผิดตามกฎหมายอันผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง ซึ่งได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓

(๒) วินิจฉัยกรณีที่มีข้อสงสัยว่าการกระทำใดตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ อันทำให้การกระทำดังกล่าวได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓

ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมตาม (๑) หรือ (๒) จะดำเนินการทางกฎหมายกับผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้ ในกรณีที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีและคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล ให้ศาลระงับการดำเนินกระบวนการพิจารณา และให้ปล่อยตัวจำเลยไป ในกรณีที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมมีคำสั่งปล่อยตัวผู้ต้องขังไป ทั้งนี้จนกว่าคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมได้มีคำวินิจฉัย

ในกรณีที่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมวินิจฉัยว่าการกระทำใดไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ อันทำให้การกระทำดังกล่าวมิได้รับการนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓ หรือวินิจฉัยว่าการกระทำความผิดใด ผู้กระทำไม่ได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง ซึ่งมีได้รับการนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓ ให้ดำเนินการกับบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามกระบวนการยุติธรรมต่อไป

(๓) มีอำนาจในการออกระเบียบกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการอื่นใดเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ให้เสร็จสิ้นภายในสองปีนับตั้งแต่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมเริ่มปฏิบัติหน้าที่ กรณีคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมดำเนินการดังกล่าวไม่แล้วเสร็จในกำหนดเวลาสองปี ก็ให้ขยายกำหนดเวลาดังกล่าวออกไปได้อีกไม่เกินสองคราว คราวละไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

มาตรา ๘ ในกรณีที่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมมิได้วินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดตามกฎหมายอันผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง ซึ่งได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓ หรือมิได้วินิจฉัยชี้ขาดกรณีที่มีข้อสงสัยว่าการกระทำใดตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ อันทำให้การกระทำดังกล่าวได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓ ของบุคคลใดตามมาตรา ๗ (๑) และ (๒) ให้บุคคลนั้น หรือบุคคลที่เป็นหรือเคยเป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรสหรือผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส บุคคลที่เป็นหรือเคยเป็นคู่ซึ่งอยู่กินกับคู่กรณีที่เป็นบุคคลเพศเดียวกันโดยกำเนิดในลักษณะเดียวกันกับชายหญิงที่อยู่กินกันฉันสามีภริยา บุพการีหรือ

ผู้สืบสันดานในความเป็นจริงไม่ว่าชั้นใด ๆ พี่น้อง ลูกพี่ลูกน้องในความเป็นจริงนับได้เพียงภายในสามชั้น บุคคลที่เป็นหรือเคยบุตรบุญธรรม ญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น บุคคลที่เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทน บุคคลที่เป็นหรือเคยเป็นนายจ้างหรือลูกจ้าง มีสิทธิยื่นคำร้องเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดว่าการกระทำใดตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ อันทำให้การกระทำดังกล่าวได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓

มาตรา ๙ ในกรณีที่บุคคลใดซึ่งอยู่ในข่ายได้รับการนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ สละสิทธิการได้รับนิรโทษกรรม ให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อพนักงานสอบสวนในกรณีที่คดีอยู่ระหว่างการสอบสวน หรือพนักงานอัยการในกรณีที่คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของพนักงานอัยการ หรือศาลในกรณีที่คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ก่อนที่พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลจะมีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๑๐

เมื่อพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล ได้รับหนังสือสละสิทธิตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำผิดเพื่อการนิรโทษกรรมทราบภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น

มาตรา ๑๐ ผู้ซึ่งได้รับการนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓ ผู้ใด ยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาลหรืออยู่ในระหว่างการสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนผู้ซึ่งมีอำนาจสอบสวนหรือพนักงานอัยการระงับการสอบสวนหรือการฟ้องร้อง ในกรณีที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีต่อศาล และคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ให้ศาลระงับการดำเนินกระบวนการพิจารณา จำหน่ายคดีและให้ปล่อยตัวจำเลยไป ในกรณีที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษบุคคลใด ให้ถือว่าบุคคลนั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิด ถ้าผู้นั้นอยู่ระหว่างการรับโทษ ให้ปล่อยตัวผู้นั้นไป

มาตรา ๑๑ การนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ได้รับนิรโทษกรรมในอันที่จะเรียกร้องสิทธิหรือประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น

มาตรา ๑๒ การดำเนินการใด ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิของบุคคลซึ่งไม่ใช่องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐในการเรียกร้องค่าเสียหายในทางแพ่ง จากการกระทำของบุคคลใดซึ่งพ้นจากความรับผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และทำให้ตนต้องได้รับความเสียหาย

มาตรา ๑๓ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง คำวินิจฉัย มติหรือการกระทำของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำผิดเพื่อการนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ผู้ใดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องมาจากระเบียบ ประกาศ คำสั่ง คำวินิจฉัย มติหรือการกระทำของคณะกรรมการวินิจฉัย

ชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุด
และให้ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาวินิจฉัยโดยเร่งด่วน ทั้งนี้ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน

มาตรา ๑๔ ให้ประธานรัฐสภารักษากฎการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ

ของร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. ....

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่บุคคลซึ่งได้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. ....

โดยที่ได้ปรากฏความขัดแย้งทางการเมืองอันเป็นเหตุให้มีการเดินขบวนและชุมนุมประท้วงทางการเมืองของประชาชนตลอดจนมีการกระทำอันใดไม่ว่าจะเป็นการกระทำทางกายภาพหรือการแสดงความคิดเห็นอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรงนับตั้งแต่ชุมนุมประท้วงของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยเมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ การยึดอำนาจรัฐโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙ และการยึดอำนาจรัฐโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ สืบเนื่องจนถึงปัจจุบัน อันนำไปสู่การกล่าวหาและดำเนินคดีกับประชาชนจำนวนมาก ทั้งนี้เมื่อได้คำนึงว่าบรรดาการกระทำต่าง ๆ ของประชาชนนั้นได้กระทำไปเพื่อแสดงออกซึ่งความคิดเห็นทางการเมืองอันเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน จึงสมควรให้มีการนิรโทษกรรมแก่ประชาชนในกรณีดังกล่าวเพื่อขจัดความขัดแย้งที่ยังคงปรากฏอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้องค์การในกระบวนการยุติธรรมใช้และตีความการกระทำความผิดแต่เพียงตามองค์ประกอบทางกฎหมาย โดยไม่คำนึงถึงมูลเหตุจูงใจของการกระทำอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง ดังนั้นภายใต้โครงสร้างแห่งระบบกฎหมายปกติตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ จึงไม่สามารถขจัดความขัดแย้งทางการเมืองที่ดำรงอยู่ได้ เพราะการแสดงออกของประชาชนอันมีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองนั้นมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความขัดแย้งทางการเมือง จึงจำเป็นต้องจัดตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรม เพื่อให้วินิจฉัยกรณีการกระทำความผิดอันผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมืองจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ กำหนดให้บรรดาการกระทำใด ๆ ของบุคคลผู้เข้าร่วมเดินขบวนและชุมนุมประท้วงทางการเมือง ที่ได้กระทำขึ้นระหว่างวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙ จนถึงวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ตลอดจนการกระทำใด ๆ ของบุคคลซึ่งไม่ได้เข้าร่วมเดินขบวนและชุมนุมประท้วงทางการเมือง ที่ได้กระทำขึ้นระหว่างวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙ จนถึงวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ แต่การกระทำนั้นมีมูลเหตุเกี่ยวข้อหรือเกี่ยวเนื่องกับความขัดแย้งทางการเมือง หากการกระทำดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นการ

กระทำทางกายภาพหรือการแสดงความคิดเห็นเป็นความผิดตามกฎหมายอันผู้กระทำได้กระทำไปโดยมิมูลเหตุ
จงใจทางการเมือง ให้ผู้กระทำพ้นจากความผิด และความรับผิดชอบโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดกับพันธกรณีตาม
กฎหมายระหว่างประเทศ (ร่างมาตรา ๓)

๒.๒ กำหนดการกระทำที่มีได้รับการนิรโทษกรรม ของบุคคลที่เป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือ
ผู้สนับสนุนในความผิด (ร่างมาตรา ๔)

๒.๓ กำหนดให้มีคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำผิดเพื่อการนิรโทษกรรมอัน
ประกอบด้วยกรรมการจำนวน ๙ คน ซึ่งประธานรัฐสภาเป็นผู้แต่งตั้ง (ร่างมาตรา ๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

๒.๔ กำหนดระยะเวลาเลือกกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำผิดเพื่อการนิรโทษ
กรรมให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติมีผลใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๕ วรรคสาม)

๒.๕ กำหนดมิให้นำกฎหมายที่ห้ามบุคคลใดดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการหรือห้ามการ
ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดในการดำรงตำแหน่ง มาใช้บังคับแก่บุคคลที่ได้รับเลือกและปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการวินิจฉัย
ชี้ขาดการกระทำผิดเพื่อการนิรโทษกรรม (ร่างมาตรา ๕ วรรคสี่)

๒.๖ กำหนดให้การพ้นจากตำแหน่งอันเป็นองค์ประกอบของความผิดเป็นกรรมการใน
คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำผิดเพื่อการนิรโทษกรรม ไม่เป็นเหตุให้การปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง
กรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำผิดเพื่อการนิรโทษกรรมสิ้นสุดลง (ร่างมาตรา ๕ วรรคห้า)

๒.๗ กำหนดระยะเวลาในการเลือกบุคคลมาดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการ
วินิจฉัยชี้ขาดการกระทำผิดเพื่อการนิรโทษกรรม ตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๓) ถึง (๗) กรณีพ้นจาก
ตำแหน่ง ให้ดำเนินการเลือกให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับ (ร่างมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง)

๒.๘ กำหนดให้กรณีที่ประธานกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำผิดเพื่อการนิรโทษ
กรรมหรือกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำผิดเพื่อการนิรโทษกรรมพ้นจากตำแหน่ง ให้คณะกรรมการ
วินิจฉัยชี้ขาดการกระทำผิดเพื่อการนิรโทษกรรมประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่แต่ต้องไม่น้อยกว่าสาม
คน (ร่างมาตรา ๖ วรรคสอง)

๒.๙ กำหนดอำนาจหน้าที่ให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำผิดเพื่อการ
นิรโทษกรรมวินิจฉัยการกระทำผิดตามกฎหมายอันผู้กระทำได้กระทำไปโดยมิมูลเหตุจงใจทางการเมือง
ซึ่งได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓ และอำนาจหน้าที่วินิจฉัยกรณีที่มีข้อสงสัยว่าการกระทำใดตกอยู่ภายใต้
บังคับของพระราชบัญญัตินี้ อันทำให้การกระทำดังกล่าวได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓ (ร่างมาตรา ๗ วรรค
หนึ่ง (๑) (๒))

๒.๑๐ กำหนดให้ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำผิด
เพื่อการนิรโทษกรรมตามมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง (๑) หรือ (๒) จะดำเนินการทางกฎหมายกับผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้
ในกรณีที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีและคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล ให้ศาลระงับการดำเนินกระบวน
พิจารณา และให้ปล่อยตัวจำเลยไป ในกรณีที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด
การกระทำผิดเพื่อการนิรโทษกรรมมีคำสั่งปล่อยตัวผู้ต้องขังไป ทั้งนี้จนกว่าคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด
การกระทำผิดเพื่อการนิรโทษกรรมได้มีคำวินิจฉัย (วรรคหนึ่งของ (๒) ของร่างมาตรา ๗)

๒.๑๑ กำหนดกรณีที่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมวินิจฉัยว่าการกระทำใดไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ อันทำให้การกระทำดังกล่าวมิได้รับการนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓ หรือวินิจฉัยว่าการกระทำความผิดใด ผู้กระทำไม่ได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง ซึ่งมีได้รับการนิรโทษกรรมตามมาตรา ๓ ให้ดำเนินการกับบุคคลที่ถูกลงกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามกระบวนการยุติธรรมต่อไป (วรรคสองของ (๒) ของร่างมาตรา ๗)

๒.๑๒ กำหนดกรอบระยะเวลาดำเนินการปลงกระอบการขยายระยะเวลาดำเนินการหากยังไม่แล้วเสร็จ โดยให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ให้เสร็จสิ้นภายในสองปีนับตั้งแต่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมเริ่มปฏิบัติหน้าที่ กรณีคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมดำเนินการดังกล่าวไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาสองปี ก็ให้ขยายกำหนดเวลาดังกล่าวออกไปได้อีกไม่เกินสองคราว คราวละไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน (ร่างมาตรา ๗ วรรคสอง)

๒.๑๓ กำหนดสิทธิของบุคคลต่าง ๆ ที่มีสิทธิยื่นคำร้องเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดว่าการกระทำใดตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ อันทำให้การกระทำดังกล่าวได้รับการนิรโทษกรรม กรณีที่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมมิได้วินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดตามกฎหมายอันผู้กระทำได้กระทำไปโดยมีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง ซึ่งได้รับนิรโทษกรรม หรือมิได้วินิจฉัยชี้ขาดกรณีที่มีข้อสงสัยว่าการกระทำใดตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ อันทำให้การกระทำดังกล่าวได้รับการนิรโทษกรรม ของบุคคลใดตามมาตรา ๗ (๑) และ (๒) (ร่างมาตรา ๘)

๒.๑๔ กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ กรณีบุคคลซึ่งอยู่ในข่ายได้รับการนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ สละสิทธิ์การได้รับนิรโทษกรรม (ร่างมาตรา ๙)

๒.๑๕ กำหนดให้ผู้ซึ่งได้รับการนิรโทษกรรมที่ยังมิได้ถูกฟ้องต่อศาลหรืออยู่ในระหว่างการสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนผู้ซึ่งมีอำนาจสอบสวนหรือพนักงานอัยการระงับการสอบสวนหรือการฟ้องร้องในกรณีที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีต่อศาล และคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ให้ศาลระงับการดำเนินการสอบสวนพิจารณา จำหน่ายคดีและให้ปล่อยตัวจำเลยไป ในกรณีที่ไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษบุคคลใด ให้ถือว่าบุคคลนั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิด ถ้าผู้นั้นอยู่ระหว่างการรับโทษ ให้ปล่อยตัวผู้นั้นไป (ร่างมาตรา ๑๐)

๒.๑๖ กำหนดให้การนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ได้รับนิรโทษกรรมในอันที่จะเรียกร้องสิทธิหรือประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น (ร่างมาตรา ๑๑)

๒.๑๗ กำหนดให้การดำเนินการใด ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิของบุคคลซึ่งไม่ใช่องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐในการเรียกร้องค่าเสียหายในทางแพ่ง จากการกระทำของบุคคลใดซึ่งพ้นจากความรับผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และทำให้ตนต้องได้รับความเสียหาย (ร่างมาตรา ๑๒)

๒.๑๘ กำหนดให้ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง คำวินิจฉัย มติหรือการกระทำของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ร่างมาตรา ๑๓)

๒.๑๙ กำหนดสิทธิให้ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากระเบียบ ประกาศ คำสั่ง คำวินิจฉัย มติหรือการกระทำของ คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำความผิดเพื่อการนิรโทษกรรมตามพระราชบัญญัตินี้มี สิทธิฟ้องคดีต่อ ศาลปกครองสูงสุด (ร่างมาตรา ๑๓)

๒.๒๐ กำหนดให้ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติคือประธานรัฐสภา (ร่างมาตรา ๑๔)
